

JULKISET HANKINNAT JA
KILPAILUTUKSET

Tietopaketti Hanselin tarjouskilpailuihin osallistuville

17.1.2017
© Hansel Oy

Sisällys

1. Hansel Oy ja julkiset hankinnat	3
2. Yhteishankinnat ja puitejärjestelyt	3
3. Julkisten hankintojen erityispiirteitä.....	4
3.1. Etupainotteisuus.....	4
3.2. Kynnysarvot	5
3.3. Hankintamenettelyt.....	5
4. Hankinnoista ilmoittaminen.....	6
5. Tarjousaika	7
6. Tarjoajaa koskevat vaatimukset.....	7
7. Tarjousta koskevat vaatimukset.....	8
8. Tarjouskilpailuun liittyvät kysymykset	9
9. Tarjousten jättäminen	9
10. Tarjouksen luottamuksellisuus.....	9
11. Muita tarjouksen tekemiseen liittyviä vaatimuksia.....	10
11.1. Osatarjoukset	10
11.2. Vaihtoehtoiset ja ehdolliset tarjoukset	10
11.3. Ryhmittymänä tarjoaminen.....	10
11.4. Alihankintasuhteet	11
12. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta	11
13. Tarjousten käsittely	12
13.1. Tarjoajien soveltuvuus.....	12
13.2. Tarjousten tarjouspyynnönmukaisuus	12
13.3. Tarjousten arviointi	12
13.4. Hankintapäätös ja tiedoksianto.....	13
13.5. Hankintasopimus.....	13
14. Hankintaoikaisu, hankintapäätöksestä valittaminen ja markkinaoikeus	14
15. Vinkkejä tarjouksen tekoon.....	15
16. Lopuksi.....	15
SANASTO.....	16

1. Hansel Oy ja julkiset hankinnat

Tietopaketin tarkoituksena on:

- Perehdyttää tarjoajia julkisten hankintojen erityispiirteisiin ja tarjouksen laatimiseen
- Varmistaa tarjouspyyntöä vastaavien tarjosten laatiminen.

Hansel Oy toimii julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain tarkoittamana yhteishankintayksikkönä. Hansel vastaa koko valtionhallinnon kattavien hankintojen kilpailuttamisesta sekä huolehtii sopimusten tekemisestä ja niiden ylläpidosta.

Hansel pyrkii toteuttamaan kilpailutukset mahdollisimman selkeästi ja läpinäkyvästi. Tavoitteena on saada tarjouspyyntöjä vastaavia tarjouksia, joiden kautta rakennetaan puitesopimuksia asiakkaiden hyödynnettäväksi.

Tämän tietopaketin tarkoituksena on perehdyttää Hanselin tarjouskilpailuihin osallistuvia tarjoajia julkisten hankintojen erityispiirteisiin ja tarjouksen laatimiseen erityisesti avoimen hankintamenettelyn osalta. Tietopaketti on luonteeltaan yleislaatuinen. Jokaisessa tarjouskilpailussa on hankinnan kohteesta riippuvia erityispiirteitä. **Tarjoajien tulee aina noudattaa ensisijaisesti tarjouskilpailussa annettuja ohjeita.**

Tietopaketin lopussa on määritelty muutamia julkisiin hankintoihin liittyviä termejä. Kattavampi luettelo termeistä on löydettävissä hankintalaista.

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan valtion, kuntien ja kuntayhtymien, valtion liikelaitosten sekä muiden hankintalainsäädännössä määriteltyjen hankintayksiköiden tekemiä hankintoja. Julkisia hankintoja säätelee hankintalaki (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016 (Hankintalaki), joka on tullut voimaan vuoden 2017 alusta lukien. Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuolisia mahdollisuuksia tarjota tavaroita, palveluita ja rakennusurakointia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. Julkisten hankintojen pääperiaatteita ovat tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, tarjouskilpailun avoimuus sekä suhteellisuusperiaatteen noudattaminen.

2. Yhteishankinnat ja puitejärjestelyt

Julkisia hankintoja voidaan tehdä myös yhteishankintayksikön kautta. Yhteishankintayksikkö on hankintayksikkö, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja omistajilleen tai sellaisille hankintayksiköille, joiden oikeudesta käyttää

17.1.2017

yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty. Yhteishankintatoiminnoilla tarkoitetaan tavaroita, palveluita ja rakennusurakoita koskevien hankintasopimusten, puitejärjestelyjen taikka dynaamisten hankintajärjestelmien tekemistä. Kun hankintayksikkö tekee hankintoja yhteishankintayksikön kautta, hankintayksikön katsotaan noudattaneen hankintalain kilpailuttamisvaatimusta. Hankintayksikön ei näin ollen tarvitse itse kilpailuttaa hankintaa julkisesti hankintalain yksityiskohtaisin menettelytapavaatimuksin. Hankintojen tukitoiminnoilla tarkoitetaan hankintoihin liittyvän teknisen infrastruktuurin tarjoamista, hankintojen tekemiseen ja suunnitteluun liittyvää neuvontaa sekä hankintamenettelyjen toteuttamista toisen hankintayksikön puolesta ja nimissä.

Valtionhallinnon yhteishankintayksikkönä toimii Hansel Oy. Hansel Oy:tä tarkemmin koskeva laki 1096/2008 tuli voimaan 1.1.2009. Laissa määritellään Hanselin tehtävät ja asiakkaat. Kuntasektorilla yhteishankintayksikkönä toimii Kuntaliiton alaisena KL-Kuntahankinnat Oy.

Puitejärjestely on yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät. Puitejärjestelyn kautta tehtävät hankinnat voidaan tehdä puitejärjestelyn toimintamallista riippuen joko suoraan puitejärjestelyyn valitulta toimittajalta, kevennetyn tarjouskilpailun perusteella taikka jollakin muulla ennalta vahvistetulla menettelyllä. Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Joissakin erityistapauksissa on perusteltua, että puitejärjestely on voimassa pidempään.

3. Julkisten hankintojen erityispiirteitä

3.1. Etupainotteisuus

Etupainotteisuus

- Hankinnan kohteeseen liittyvät määrittelyt, sopimusehdot, vertailuperusteet ym. on laadittava ennen tarjouspyynnön julkaisua.
- Tarjouspyynnön julkaisun jälkeen merkittäviä muutoksia ei voida tehdä.

Julkisille tarjouskilpailuille on ominaista tarjouskilpailun etupainotteisuus. Tällä tarkoitetaan sitä, että hankinnan kohteen määrittelyt, sopimusehdot ym. laaditaan valmiiksi ennen tarjouspyynnön julkaisua. Tarjouspyynnön julkaisun jälkeen tarjouspyynnön sisältöön, hankinnan kohteeseen, sopimusehtoihin ym. ei voida yleensä tehdä isompia muutoksia, vaan tarjoukset tulee tehdä tarjouspyynnön mukaisesti, ja tarjousten vertailu tulee tehdä tarjouspyynnössä kuvattujen vertailuperusteiden mukaisesti. Menettelyn tarkoituksena on saada vertailukelpoisia ja yhteismitallisia tarjouksia.

17.1.2017

Menettelyllä halutaan myös varmistaa, että tarjoajilla on samanlaiset tiedot hankinnan kohteesta, ja että tarjoajat saavat riittävästi tietoa tarjousten tekemistä varten.

Tarjouskilpailun etupainotteisuuden vuoksi hankintayksiköt voivat tehdä markkinakartoitusta ja käydä potentiaalisten tarjoajien kanssa ns. teknistä vuoropuhelua. Teknisessä vuoropuhelussa käsitellään tarjouspyynnön sisältöä, hankinnan kohteeseen liittyviä määrittelyjä, sopimusehtoja ym. potentiaalisten tarjoajien kommentit huomioiden. Lähes kaikissa Hanselin kilpailutuksissa käydään teknistä vuoropuhelua. Hanselin kilpailutusten tekniseen vuoropuheluun voi ilmoittautua esimerkiksi ennakoilmoituksen tai tietopyynnön perusteella.

3.2. Kynnysarvot

Kynnysarvot (tavara- ja palveluhankinnat)

- Kansallinen kynnysarvo: 60.000 euroa tavara- ja palveluhankinnoissa, 400.000 sosiaali- ja terveystaloudellissa ja 300.000 muissa erityisissä palveluhankinnoissa.
- EU-kynnysarvo valtion keskushallinnolle: 135.000 euroa.
- EU-kynnysarvo muille hankintaviranomaisille: 209.000 euroa.

Kynnysarvoilla määritellään hankintalain kilpailuttamisvelvoitteen soveltamisalaan kuuluvat julkiset hankinnat. Kynnysarvojen ylittävät hankinnat tai hankintakokonaisuudet on kilpailutettava hankintalainsäädännön mukaisesti. Kynnysarvot jaetaan neljään kategoriaan:

- 1) kansalliset kynnysarvot
- 2) EU-kynnysarvot valtion keskushallintoviranomaisille
- 3) EU-kynnysarvot muille hankintayksiköille (mm. kunnat)
- 4) EU-kynnysarvot erityisalaille.

Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että kaikki yli 60.000 euron (kansallinen kynnysarvo) tavara- ja palveluhankinnat tulee kilpailuttaa hankintalain menettelytapoja noudattaen. Pienemmissä hankinnoissa hankintayksiköt kilpailuttavat hankintansa omien käytäntöjensä ja ohjeidensa mukaisesti. Valtion hankintakäsikirjassa esitetään suosituksia kansallisten ja pienhankintojen toteuttamiseen. EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan EU:n hankintadirektiivien mukaisia menettelytapavelvoitteita.

3.3. Hankintamenettelyt

Julkisia hankintoja kilpailutetaan hankinnan kohteesta riippuen joko avoimella menettelyllä, rajoitetulla menettelyllä, neuvottelumenettelyllä, kilpailullisella

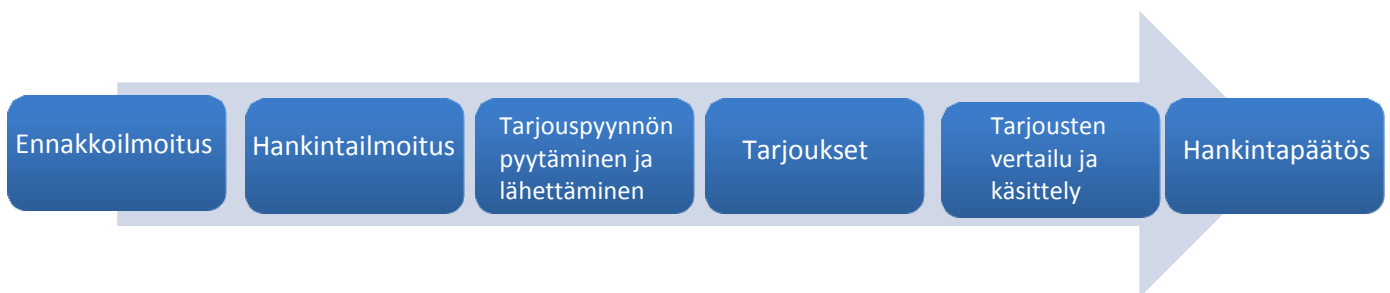
Hankintamenettelyt

- Suorahankinta
- Avoin menettely
- Rajoitettu menettely
- Neuvottelumenettely
- Kilpailullinen neuvottelumenettely

neuvottelumenettelyllä, innovaatiokumppanuudella tai suunnittelukilpailulla.

Tietyin edellytyksin on mahdollista tehdä hankinta myös suorahankintana. Tällöin kuitenkin hankintalain 40 tai 41 §:n edellytyksen on täytyttävä. Selvästi yleisin hankintamenettely on avoin menettely. Tässä dokumentissa esitellään vain avoin menettely, koska sitä käytetään yleisimmin Hanselin kilpailutuksissa. Muista hankintamenettelyistä saa tietoa esimerkiksi valtion hankintakäsikirjasta.

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat tarjoajat voivat saada ne suoraan hankintailmoituksessa ilmoitetun linkin kautta. Tämän lisäksi hankintayksikkö voi toimittaa tarjouspyyntöasiakirjat tai niihin osoittavan linkin soveliaiksi katsomilleen toimittajille.

4. Hankinnoista ilmoittaminen

Ilmoittaminen

- Ennakkoilmoitus
- Hankintailmoitus
- Jälki-ilmoitus
- Suorahankintaa koskeva ilmoitus

Julkisista hankinnoista ilmoitetaan HILMA-palvelussa osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Tärkeimmät ilmoitukset ovat:

- 1) ennakkoilmoitukset
- 2) hankintailmoitukset
- 3) jälki-ilmoitukset
- 4) korjausilmoitukset
- 5) sopimusmuutosilmoitukset
- 6) vapaaehtoinen suorahankintaa koskeva ilmoitus EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Ennakkoilmoituksilla ilmoitetaan etukäteen suunnitteilla olevista hankinnoista. Ennakkoilmoituksen perusteella potentiaaliset tarjoajat voivat ilmaista kiinnostuksensa osallistua tulevan hankinnan tarjouskilpailuun ja mahdolliseen tekniseen vuoropuheluun.

Ennakkoilmoitus julkaistaan vähintään 35 päivää ennen hankintailmoituksen julkaisua. Hanselin kilpailutusten ennakkoilmoitukset tehdään tyypillisesti tammikuussa kyseisen vuoden kilpailutuksista. Tietyissä tapauksissa ennakkoilmoituksia

tehdään Hanselissa myös muulloin, kuitenkin vähintään 35 päivää ennen hankintailmoituksen julkaisua.

Avoimessa menettelyssä tarjouskilpailu ilmoitetaan alkaneeksi hankintailmoituksella. Hankintayksikön on asetettava tiettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta tarjouspyyntö rajoituksetta, ilmaiseksi, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa. Hanselin kilpailutuksissa tarjouspyyntöasiakirjat ovat saatavilla Hanki-palvelussa (sähköinen kilpailutusjärjestelmä).

Hankintasopimuksista, käyttöoikeussopimuksista sekä puitejärjestelyistä tehdään jälki-ilmoitukset. Jälki-ilmoituksessa ilmoitetaan mm. minkä toimittajan/toimittajien kanssa hankintasopimus tai puitesopimus on tehty.

Suorahankintaa koskevan ilmoituksen tekeminen ennen suorahankinnan tekemistä on vapaaehtoista. Hankintayksikkö voi suorahankintailmoituksella ilmoittaa tekemästään EU-kynnysarvon ylittävästä suorahankinnasta. Hankintayksiköiden on lisäksi tehtävä eräistä sopimusmuutoksista erillinen ilmoitus.

5. Tarjousaika

Tarjousaika

- Vähintään 15 päivää, jos ennakoilmoitus on tehty
- Vähintään 35 päivää, jos ennakoilmoitusta ei ole tehty
- Tarjousaika voidaan lyhentää 5 päivällä, jos tarjoukset annetaan sähköisesti

Tarjousaikojen on aina oltava riittäviä ottaen huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus, sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Tarjousaika avoimessa menettelyssä riippuu siitä, onko hankinnasta tehty ennakoilmoitus, ja annetaanko tarjoukset sähköisesti. Tarjousaika on vähintään 35 päivää, jos hankinnasta ei ole tehty ennakoilmoitusta, ja jos tarjouksia ei oteta vastaan sähköisesti. Tarjousaika on vähintään 15 päivää, jos hankinnasta on julkaistu ennakoilmoitus.

Tarjousaikana hankintayksikkö ei saa käydä keskustelua tarjoajien kanssa tarjouksen tekoon liittyvistä asioista. Tarjoaja voi tehdä kuitenkin tarjouskilpailuun liittyviä kysymyksiä kirjallisesti tarjouspyynnössä määriteltyä menettelyä käyttäen (ks. kohta 8.). Tarjoajilta voidaan lisäksi pyytää täsmennyksiä, selvennyksiä tai täydennyksiä tarjoukseen, jos tarjouksessa on puutteellisuuksia tai virheellisyyksiä.

6. Tarjoajaa koskevat vaatimukset

Tarjoajan soveltuvuus

- Vaatimuksilla pyritään varmistamaan toimittajan kyky toimittaa hankinnan kohteena olevia tuotteita ja palveluita.

Hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa kuvataan tarjoajan soveltuvuutta (kelpoisuutta) koskevat vähimmäisvaatimukset. Vaatimukset esitetään yleensä yhteisessä eurooppalaisessa hankinta-asiakirjassa (ESPD). ESPD on tarjouspyynnön osa, jolla tarjoaja myös vakuuttaa soveltuvuusvaatimusten täyttymisen.

Vähimmäisvaatimukset voivat liittyä tarjoajan taloudellisiin ja rahoituskellisiin sekä teknisiin ja ammatillisiin edellytyksiin. Tarjoajalta voidaan myös edellyttää toimilupaa taikka rekisterimerkintää. Tarjoajan tulee tarjouksessaan vakuuttaa, että se täyttää sille asetetut vähimmäisvaatimukset. Hankintayksiköllä on velvollisuus hylätä tarjoaja, joka ei täytä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Soveltuvuutta koskevat vaatimukset eivät ole avoimessa menettelyssä tarjouksen vertailussa käytettäviä pisteytettäviä tekijöitä, vaan niillä todetaan ainoastaan tarjoajan edellytykset toteuttaa hankinta.

Soveltuvuusvaatimusten lisäksi tarjoajan edellytetään antavan vakuutuksen siitä, ettei sitä koske hankintalain harkinnanvarainen tai pakollinen poissulkuperuste. Vakuutus annetaan ESPD:llä.

ESPD annetaan myös kaikista ryhmittymän jäsenistä sekä sellaisista yksiköistä, joiden voimavaroja tarjoaja käyttää soveltuvuusvaatimusten täyttämiseksi. ESPD:llä annetaan myös tiedot tarjoajan alihankkijoista.

7. Tarjousta koskevat vaatimukset

Tarjouksen tarjouspyynnönmukaisuus

- Tarjouksen täytyy vastata tarjouspyynnön vaatimuksia.
- Tarjouspyynnön vastainen tarjous joudutaan usein hylkäämään.

Tarjouksen tulee olla tarjouspyynnön mukainen. Tarjouspyynnönmukaisuudella tarkoitetaan sitä, että tarjottu tuote tai palvelu vastaa tarjouspyynnössä edellytettyä, ja että tarjous vastaa tarjouspyynnön muita vaatimuksia.

Keskeisimpiä huomioitavia asioita tarjousta tehdessä on lueteltu alla (HUOM! Lista ei ole tyhjentävä).

Tuotteen/palvelun ominaisuudet	Hinnoittelu	Ehdot	Muotovaatimukset
<ul style="list-style-type: none"> • Tarjottavan tuotteen/palvelun on täytettävä hankinnan kohteen vähimmäisvaatimukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjouksen hinnat on ilmoitettu tarjouspyynnössä määritellyllä tavalla. • Hinnat on ilmoitettu vaaditussa yksikössä/muodossa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjoaja hyväksyy tarjouspyynnössä määritellyt ehdot. • Tarjoaja ei ole asettanut omia ehtoja ja/tai varaumia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjous sisältää kaikki pyydetty selvitykset. • Tarjous on voimassa vähintään vaadittuun päivämäärään saakka. • Mikäli tarjouspyynnössä ei hyväksytä osatarjouksia ja/tai vaihtoehtoisia tarjouksia, näitä ei ole tehty.

8. Tarjouskilpailuun liittyvät kysymykset

Tarjouskilpailun lisäkysymykset

- Kysymykset esitetään tarjouspyynnön mukaisesti kirjallisena (yleensä kilpailutusjärjestelmässä) tiettyyn ajankohtaan mennessä.
- Kysymyksiin ei vastata puhelimitse.

Hanselin tarjouskilpailuissa tarjoajilla on yleensä mahdollisuus esittää tarjouspyyntöön liittyviä kysymyksiä. Jos kysymykset ovat sallittuja, ne tulee esittää tarjouspyynnössä kuvattua menettelyä käyttäen, yleensä kirjallisesti kilpailutusjärjestelmässä.

Kysymyksistä laaditaan usein yhteenveto, ja vastaukset toimitetaan kaikille tarjoajille. Tarjouspyyntöön liittyviin muihin tiedusteluihin ei vastata tarjoajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.

9. Tarjousten jättäminen

Tarjousten jättäminen

- Tarjous tulee jättää tarjouspyynnössä määrättyyn päivään ja kellonaikaan mennessä.
- Myöhästyneitä tarjouksia ei oteta käsittelyyn.

Tarjoukset tulee jättää hankintayksikölle tarjouspyynnössä määriteltyä menettelyä käyttäen. Hanselin kilpailutuksissa tarjous jätetään Hanki-palvelussa (sähköinen kilpailutusjärjestelmä). E erityisen huomioitavaa on, että tarjouksen viimeinen jättöaika on ehdoton. Hanki-palvelu on synkronoitu Suomen viralliseen aikaan, eikä tarjousten jättäminen myöhässä ole mahdollista.

Sähköpostitse tai faksilla toimitettuja tarjouksia ei hyväksytä.

10. Tarjouksen luottamuksellisuus

Tarjousasiakirjojen julkisuus määräytyy hankintalain 138 §:n mukaisesti. Hanselille toimitetut tarjousasiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia tarjouskilpailun asianosaisille. Jos tarjouksessa on tarjoajan liike- tai ammattisalaisuuksia tai muuten salassa pidettävää tietoa, tulee tällainen tieto merkitä luottamukselliseksi. Hinta ei ole liike- tai ammattisalaisuus. Tietojen julkisuuteen liittyvien ratkaisujen tekeminen on hankintayksikön vastuulla.

11. Muita tarjouksen tekemiseen liittyviä vaatimuksia

11.1. Osatarjoukset

Osatarjouksia voidaan jättää, jos tarjouspyynnössä ei ole sitä kielletty ja tarjouspyynnössä on määritetty, mitä osia hankinnan kohteesta voi tarjota osatarjouksella. Esimerkiksi:

Hanselin kilpailuttama valtionhallinnon toimisto- ja atk-tarvikkeet - puitejärjestely koostuu siten, että tarjoajat voivat tehdä tarjouksen yhdelle tai useammalle tuotealueelle (esim. värikasetit, toimistopaperit jne).

11.2. Vaihtoehtoiset ja ehdolliset tarjoukset

Vaihtoehtoisia tarjouksia ei voi Hanselin tarjouskilpailuissa yleensä jättää. Tarjouspyynnössä on tavallisesti määritetty, että tarjotun tuotteen/palvelun on täytettävä tarjouspyynnössä esitetyt hankinnan kohteen vähimmäisvaatimukset ja vaihtoehtoisia tarjouksia ei hyväksytä. Esimerkki tilanteesta, jossa vaihtoehtoisia tarjouksia ei hyväksytä:

Tarjouspyynnössä on pyydetty tarjousta 20 lasertulostimesta. Tarjoaja jättää tarjouksen 20 mustesuihkutulostimesta. Molemmilla voi tulostaa, mutta mustesuihkutulostin ei vastaa tarjouspyynnössä määritettyä laitetta. Tarjous on hylättävä.

Tarjoajan ei tule sisällyttää tarjoukseen omia ehtoja tai varaumia tarjouspyynnön sopimusehtoihin. Tarjoajan edellytetään hyväksyvän tarjouspyynnössä tai sen liitteissä kuvatut ehdot kokonaisuudessaan, eikä tarjouksessa voida tehdä näihin poikkeamia. Mikäli tarjouksessa on tarjouspyynnöstä tai sen liitteistä poikkeavia ehtoja, tarjous joudutaan hylkäämään.

11.3. Ryhmittymänä tarjoaminen

Tarjous voidaan yleensä tehdä ryhmittymänä eli konsortiona. Hankintasopimuksen tekeminen ryhmittymän kanssa edellyttää Hanselin puitesopimuksissa yleensä kuitenkin ryhmittymään kuuluvien yritysten yhteisvastuullista sitoutumista sopimukseen ja sen palvelun tuottamista koskevien asiakaskohtaisten sopimusten velvoitteisiin ja vastuisiin. Mikäli tarjoaja on ryhmittymä, hankintasopimuksen tai puitesopimuksen allekirjoittavat kaikkien ryhmittymän yritysten edustajat. Ryhmittymällä edellytetään olevan tekniset, taloudelliset ja muut edellytykset puitesopimuksen mukaisten palvelujen tuottamiseen koko sopimuskauden ajan. Hankintakohtaiset edellytykset kuvataan hankintailmoituksessa ja

tarjouspyynnössä. Ryhmittymän jäsenten tulee kunkin täyttää ESPD. Ryhmittymän jäsentä ei saa koskea hankintalain 80 §:n mukainen pakollinen poissulkuperuste. Hankintayksikkö voi pyytää vaihtamaan sellaisen ryhmittymän jäsenen, jota koskee harkinnanvarainen poissulkuperuste.

11.4. Alihankintasuhteet

Hankintasopimus (myös puitesopimus) tehdään sen toimittajan (yrityksen) kanssa, jonka nimissä tarjous on tehty. Kyseinen toimittaja on yleensä vastuussa kaikista hankintasopimuksen mukaisista velvoitteista myös silloin, kun se käyttää alihankkijoita.

Toimittajalla alihankkijoihin edellytetään olevan tekniset, taloudelliset ja muut edellytykset puitesopimuksen mukaisten palvelujen tuottamiseen koko sopimuskauden ajan. Hankintakohtaiset edellytykset kuvataan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä.

12. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Valintaperusteina voivat olla:

- Kokonaistaloudellinen edullisuus:
  - halvin hinta
  - edullisimmat kustannukset
  - hinta-laatusuhde
- Esimerkkejä laadun vertailuperusteista
  - asiantuntijoiden osaaminen ja kokemus
  - takuu
  - ympäristöystävällisyys
  - innovatiivisuus

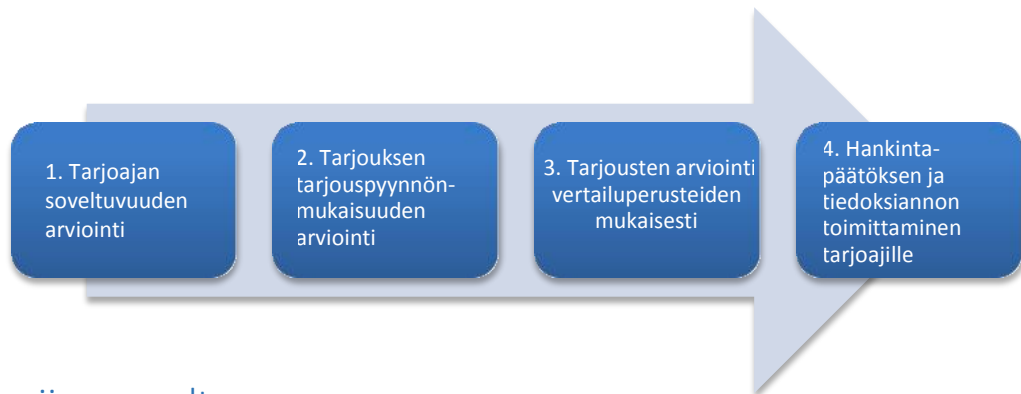
Tarjouksista valitaan kokonaistaloudellisesti edullisin eli hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Perusteet ja niiden suhteellinen painotus ilmoitetaan joko hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai molemmissa.

Hinnan painoarvo on tavallisesti 40-70% kokonaispisteistä. Hinnat voivat jakautua alatekijöihin. Laadulliset tekijät jakautuvat yleensä alatekijöihin.

13. Tarjousten käsittely

Tarjousten käsittely on nelivaiheinen ao. kuvion mukaisesti:

- 1) tarjoajan soveltuvuuden arviointi
- 2) tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden arviointi
- 3) tarjousten arviointi vertailuperusteiden mukaisesti
- 4) hankintapäätöksen ja tiedoksiannon toimittaminen tarjoajille.

13.1. Tarjoajien soveltuvuus

Ennen tarjousten käsittelyä arvioidaan, täyttävätkö tarjoajat tarjouspyynnössä esitetyt tekniset, ammatilliset ja taloudelliset vaatimukset. Tarjouskilpailusta suljetaan ne tarjoajat, jotka eivät täytä asetettuja vähimmäisvaatimuksia, tai joita koskee hankintalain 80 §:n mukainen, eräisiin rikoksiin syyllistymiseen liittyvä poissulkemisperuste. Hankinnasta voidaan sulkea tarjoaja, jota koskee hankintalain 81 §:n mukainen poissulkemisperuste eli esimerkiksi konkurssi taikka verojen ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyönti.

13.2. Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus

Tarjoajien soveltuvuuden arvioinnin jälkeen arvioidaan tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus. Tarjotun tuotteen/palvelun on oltava tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen, ja tarjouksen on sisällettävä kaikki pyydetyt selvitykset.

Tarjouskilpailusta suljetaan pois ne tarjoukset, jotka eivät ole tarjouspyynnön tai tarjousmenettelyn ehtojen mukaisia. Hankintayksiköllä on oikeus pyytää täsmennyksiä ja korjauksia tarjouksiin, jos niissä on virheitä tai puutteita.

13.3. Tarjousten arviointi

Tarjousten arviointi tehdään tarjouspyynnössä kuvattujen vertailuperusteiden mukaisesti. Tarjoukset voidaan pisteyttää vertailuperusteittain esimerkiksi siten, että paras tarjous saa kyseisestä kohdasta 100 pistettä ja muut sen verran vähemmän, mitä sen arvioidaan olevan parasta tarjousta huonompi. Tarjousten

vertailussa käytetään ennalta ilmoitettuja perusteita ja niiden painoarvoja.

13.4. Hankintapäätös ja tiedoksianto

Jotta hankinnasta voitaisiin tehdä hankintasopimus, on siitä tehtävä hankintapäätös perusteluineen ja antaa nämä tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneille tarjoajille.

Hankintapäätökseen merkittävät tiedot ja sen liitteet

- Valittu toimittaja
- Hankinnan kohde ja määrä
- Hankinnan kokonaishinta
- Hankintamenettely ja miten hankinnasta on ilmoitettu
- Tiedot ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen mahdollisesta hylkäämisestä tai poissulkemisesta
- Perustelut tarjouspyynnössä ilmoitetuin valinta- ja vertailuperustein
- Tieto siitä, että hankintasopimus syntyy kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella
- Tieto pakollisen odotusajan pituudesta EU-hankinnassa. Tieto myös vapaaehtoisen odotusajan noudattamisesta EU-kynnysarvot ylittävässä suorahankinnassa, puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa ja dynaamisen hankintajärjestelmään perustuvassa hankinnassa.
- Sovelletut lainkohdat
- Muutoksenhakuohjeet eli valitusosoitus ja/tai oikaisuohje hankintayksikön yhteystiedoin

Hankintapäätös perusteluineen annetaan tiedoksi kaikille tarjoajille. Jos hankintapäätös lähetetään tiedoksi sähköisesti, päätöksen katsotaan saadun tiedoksi päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä. Pääsääntöisesti tämä ajankohta on viestin lähettämishetki.

EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnoissa on noudatettava odotusaikaa, joka on 14 päivää hankintapäätöksen tiedoksiannosta. Hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta odotusaikana. Sopimusta voidaan kuitenkin valmistella odotusaikana.

13.5. Hankintasopimus

Hankintasopimus on tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan ja hankintayksikön välinen sopimus, jossa sovitaan tavaran

hankinnasta, palvelun suorittamisesta tai rakennusurakan toteuttamisesta vastiketta vastaan. Hankintasopimuksessa sovitaan hankinnan yksityiskohdista. Sopimusluonnos on tavanomaisesti tarjouspyynnön liitteenä tarjouskilpailuvaiheessa. Tarjoajan on laadittava tarjouksensa pohjautuen tarjouspyynnön liitteenä olevaan sopimusluonnokseen. Tarjouskilpailun jälkeen hankintasopimukseen ei ole mahdollista tehdä merkittäviä muutoksia.

14. Hankintaoikaisu, hankintapäätöksestä valittaminen ja markkinaoikeus

Hankintapäätös on valituskelpoinen päätös

- Hankintayksikkö voi korjata itse virheellisen menettelyn ns. hankintaoikaisulla.
- Valitus tehdään markkinaoikeudelle.
- Markkinaoikeuskäsittelyllä pyritään korjaamaan hankintamenettelyssä mahdollisesti tapahtunut virhe.
- Ole kuitenkin aina ensin yhteydessä hankintayksikköön.

Tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja voi tehdä julkisen tarjouskilpailun hankintapäätöksestä oikaisuvaatimuksen hankintayksikölle tai valituksen markkinaoikeudelle. Hankintamenettelyä koskevissa virhetapauksissa kannattaa ensimmäiseksi olla suoraan yhteydessä hankintayksikköön virheen oikaisemiseksi.

Mikäli hankintamenettelyssä on tapahtunut virhe, voi hankintayksikkö oikaista virheen ns. hankintaoikaisulla. Hankintaoikaisu voidaan tehdä asianosaisen vaatimuksesta taikka hankintayksikön omasta aloitteesta. Hankintaoikaisu ei edellytä asianosaisen suostumusta.

Hankintamenettelystä voidaan myös valittaa markkinaoikeudelle. Markkinaoikeuskäsittelyllä pyritään korjaamaan hankinta-menettelyssä mahdollisesti tapahtunut, hankintalainsäädännön soveltamiseen liittyvä virhe.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa hankintapäätöksen tai muun hankintamenettelyn ratkaisun ja valitusosoituksen tiedoksisaannista. Hankintapäätökseen muutosta hakevan tarjoajan on ilmoitettava hankintayksikölle kirjallisesti asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava viimeistään silloin, kun valitus toimitetaan markkinaoikeudelle.

Hankintapäätöksen liitteenä toimitetaan kirjalliset ohjeet hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle. Hankintayksikön on lisäksi toimitettava hankintapäätöksen liitteenä valitusosoitus, jossa on ohjeistettu, miten valitus markkinaoikeudelle tulee tehdä.

15. Vinkkejä tarjouksen tekoon

Julkisten hankintojen tarjouksen tekemisessä on hyvä huomioida etenkin seuraavat asiat:

Tarjoajan soveltuvuus	Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus
<ul style="list-style-type: none"> • Vakuuta ESPD:llä, että täytät tarjoajan soveltuvuuteen liittyvät rahoitukselliset, taloudelliset ja tekniset vähimmäisvaatimukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Varmistu, että tarjouksessa tarjotaan vähimmäisvaatimukset täyttävää tuotetta tai palvelua. • Varmistu, että tarjous sisältää kaikki pyydetyt selvitykset. • Varmistu, että hinnat on ilmoitettu oikeassa muodossa. • Anna tarjous määräaikaan mennessä pyydetyssä muodossa. • Varmistu, että tarjoukseen ei ole sisällytetty tarjouspyynnön tai sen liitteiden ehtojen vastaisia ehtoja tai varauksia. • Varmistu, että tarjous on sitovana voimassa vähintään vaadittuun päivämäärään saakka. • Noudata kaikkia tarjouspyynnössä esitettyjä ohjeita.

Yleisimpiä virheitä tarjouksissa ovat mm. seuraavat:

- Tarjouksesta puuttuu selvityksiä.
- Tarjouksen hinnat on annettu väärässä muodossa.
- Tarjottu tuote tai palvelu ei vastaa vähimmäisvaatimuksia.
- Pyydetyistä tuotteista on tarjottu vain osa.

16. Lopuksi

Tämän tietopaketin tarkoituksena on ollut luoda yleiskatsaus julkisiin hankintoihin ja Hanselin tarjouskilpailuihin sekä helpottaa tarjousten laatimista. Erityisen huomioitavaa on, että jokaisessa tarjouskilpailussa on hankinnan kohteesta riippuen omia erityispiirteitä, jotka saattavat poiketa tämän tietopaketin asioista.

Tarjoajien tulee huomioida aina ensisijaisesti tarjouspyynnössä olevat asiat. Tietopakettiin liittyvää palautetta voi lähettää Hanselille sähköpostitse osoitteeseen kilpailutus@hansel.fi.

SANASTO

Avoimuus, Läpinäkyvyys

Tarkoittaa hankinnoissa, että hankinnan aloittamisesta ja tehdystä hankintapäätöksestä tiedotetaan riittävän laajasti esim. julkaisemalla hankintaa koskeva hankintailmoitus kilpailutilanteen aikaansaamiseksi ja ylläpitämiseksi, ja antamalla hankintapäätös asiamukaisesti tiedoksi.

Avoim menettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen, ja sen ohella lähettää mahdollisesti tarjouspyyntöjä soveliaiksi katsomilleen toimittajille. Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

Ennakkoilmoitus

Kerran vuodessa julkaistava, muun kuin ns. erityisaloilla toimivan hankintayksikön ilmoitus, jossa tiedotetaan kussakin tuoteryhmässä seuraavien 12 kuukauden aikana toteutettavaksi tulevista EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista. Tarjousaikaa voidaan lyhentää hankinnoissa, joista on julkaistu ennakkoilmoitus.

Hankintailmoitus

Hankinnan aloittamisesta julkaistava ilmoitus, joka sisältää keskeiset tiedot hankinnasta.

Hankintamenettely

Menettely, jonka mukaisesti julkinen hankinta aloitetaan ja toteutetaan ja jonka puitteissa mahdolliset toimittajat voivat jättää tarjouksensa (esim. avoin-, rajoitettu-, neuvottelu- ja kilpailullinen neuvottelumenettely).

Hankintapäätös

Tarjosten ja neuvotteluhankinnassa neuvottelujen perusteella tehty päätös kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi arvioidun tarjouksen valitsemisesta.

Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintapäätös on annettava tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneelle tai tarjouskilpailusta hylätylle. Myös hankinnan keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi.

Hankintasopimus

Tarkoittaa kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai useamman tarjoajan ja yhden tai useamman hankintayksikön välillä ja, jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.

Hankintayksikkö

Julkisen hankinnan toteuttava viranomainen tai muu

hankintasäännösten mukaan hankintalainsäädännön noudattamiseen velvoitettu yksikkö.

Julkiset hankinnat

Julkiset hankinnat ovat vastikkeellisia (raha tai muu vastike) kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty toimittajan ja hankintalaissa mainitun hankintayksikön välillä ja joiden tarkoitus on irtaimen tai kiinteän omaisuuden, työsuoritusten, rakennusurakan taikka palveluiden hankinta julkisista varoista osittain tai kokonaan suoritettavaa maksua vastaan.

Jälki-ilmoitus

Tehdystä EU-kynnysarvon ylittävästä hankintapäätöksestä säädettyssä määräajassa hankintasopimuksen tekemisestä julkaistava ilmoitus.

Kokonaistaloudellinen edullisuus

Hankintapäätöksen tekoperuste, kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailu voidaan tehdä halvimman hinnan, kustannusten taikka hinta-laatusuhteen perusteella. Vertailussa käytettävät perusteet on määritettävä hankintakohtaisesti ja ilmoitettava joko hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kustannusten vertailu voidaan tehdä esimerkiksi hankintahinnan taikka elinkaarikustannusten perusteella. Laadun vertailuperusteita ovat mm. toimitusaika, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki, innovatiiviset ominaisuudet ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset.

Pakollinen odotusaika

Aika, joka hankintayksikön on odotettava, ennen kuin EU-kynnysarvon ylittävää hankintaa koskeva hankintasopimus voidaan tehdä. Odotusaika on 14 päivää hankintapäätöksen tiedoksisaannista.

Puitejärjestely

Yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot erityisesti hintojen ja tarvittaessa suunnitellun määrän osalta.

Puitesopimus

Sopimus, jonka hankintayksikkö tekee yhden tai useamman toimittajan kanssa, ja jossa sovitaan tietyn ajan kuluessa tehtäviin hankintoihin sovellettavista ehdoista. Puitesopimuksen sitovuus jonkin sovituksen tai vähimmäismäärän ostamiseen voidaan määritellä hankintakohtaisesti.

Puitesopimuksen tarkoituksena on hyödyntää volyymietuja, keskittää osaamista, alentaa hankinnan prosessikuluja, varmistaa tavaran tai palvelun saatavuus ja toimitusehdot sekä pyrkiä yhdenmukaistamaan tuotteistoa. Puitesopimusten kesto voi olla enintään neljä vuotta paitsi poikkeustapauksissa, joissa se on puitesopimuksen kohteen kannalta perusteltua.

Syrjimättömyys

Syrjimättömyys tarkoittaa hankinnoissa, että kaikille tarjouskilpailuun mahdollisesti osallistuville tarjoajille annetaan yhtäläiset mahdollisuudet sijaintipaikasta ja kansallisuudesta sekä muista hankintaan liittymättömistä seikoista riippumatta ja että hankintapäätöstä tehtäessä kaikkien tarjousten vertailussa noudatetaan samoja periaatteita ja ennalta ilmoitettuja vertailuperusteita.

Tarjouksen hylkääminen

Hankintayksikkö on velvollinen hylkäämään tarjouksen, mikäli se ei vastaa tarjouspyyntöä. Tarjous tulee hylätä, jos se saapuu tarjousajan jälkeen. Tarjoajien kelpoisuuden tarkastamisen yhteydessä tarjous tulee hylätä, mikäli tarjoajalta puuttuu taloudelliset tai tekniset edellytysten suoriutua sopimuksesta. Tarjoaja voidaan hylätä, jos se on laiminlyönyt lakisääteisten yhteiskunnallisten velvoitteiden täyttämisen, eikä ole päässyt sopimukseen ko. velvoitteiden täyttämisestä viranomaisten kanssa.

Tarjous tulee hylätä, jos se ei täytä tarjouspyynnön muodollisia vaatimuksia tai se on tarjouspyynnön vastainen. Hankintayksikkö voi hylätä kaikki tarjoukset, mikäli ne ylittävät määrärahat tai ovat sen arvion mukaan liian kalliita, eikä tämä ole katsottavissa tinkimiseksi. Hylkäämisestä ja sen perusteista tulee ilmoittaa tarjoajalle ja samalla toimittaa tälle valitusosoitus.

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on ostajan laatima asiakirja, jossa määritellään hankinnan kohde ja sisältö, annetaan tarjouksen laatimista koskevat ohjeet sekä määritetään tarjoajan kyvykkyyttä koskevat vähimmäisvaatimukset, hankittavaa tuotetta koskevat vaatimukset, hankinnan valinta- ja vertailuperusteet sekä muut hankintaa koskevat ehdot. Tarjouspyyntö on hankintaprosessin tärkein asiakirja.

Tarjousten avaaminen

Määräaikaan mennessä saapuneet tarjoukset avataan samanaikaisesti. Sähköiset tarjoukset avaa henkilö, jolle on järjestelmässä annettu tähän oikeudet. Järjestelmä tallentaa tiedot avaajasta ja avaushetkestä. Avaamisesta laaditaan pöytäkirja.

Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen

Tarjotulle tavaralle tai palvelulle hankintakohtaisesti asetettujen ehdottomien vaatimusten täyttymisen tarkistaminen tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella.

Tarjousten vertailu

Vaihe, jossa niitä tarjouksia, jotka ovat läpäisseet tarjoajien soveltuvuuden sekä tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastamisen, vertaillaan toisiinsa käyttäen vertaamalla kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita. Vertailu voidaan

17.1.2017

toteuttaa joko sanallisesti, jos vertailuperusteita ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen tai niille ei ole annettu suhteellista

painotusta hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, tai käyttämällä painoarvoja tai painotettua pisteytystä, jos tällainen oli ilmoitettu.

Tasapuolisuus

Toimittajien ja tarjousten yhtäläinen, objektiivinen kohtelu.

Valitusosoitus

Kun hankintapäätös annetaan tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuville, tulee hankintapäätökseen liittää kirjallinen valitusosoitus eli muutoksenhakuohje tarjoajan ja ehdokkaan oikeudesta saattaa hankinta markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Vertailuperusteet, Vertailukriteerit

Kaikki tarjousten vertailuperusteet on ilmoitettava etukäteen yksityiskohtaisesti, ja valinta on tehtävä ilmoitettujen vertailuperusteiden mukaisesti.

Vertailuperusteet ovat kriteereitä eli hinta- ja laatumääreitä, joita käytetään tarjousten vertailussa. Vertailuperusteita ovat mm. hinta, toimitusaika, valmistuspäivä, käyttökustannukset, laatu, elinkaarikustannukset, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset.

Yhteishankintayksikkö

Vastaa sovittujen tuoteryhmien ja palvelujen osalta kilpailutusten järjestämisestä, sopimusten laatimisesta ja niiden hallinnoinnista. Yhteishankintayksikkö noudattaa hankintalainsäädäntöä hankintojensa toteuttamisessa. Kun hankinta tehdään yhteishankintayksiköltä, hankintalain mukaan hankintayksikön ei tarvitse erikseen enää itse järjestää tarjouskilpailua ko. hankinnasta. Hansel Oy on hankintalainsäädännön tarkoittama yhteishankintayksikkö valtiolla ja KL-Kuntahankinnat Oy kuntasektorilla.